

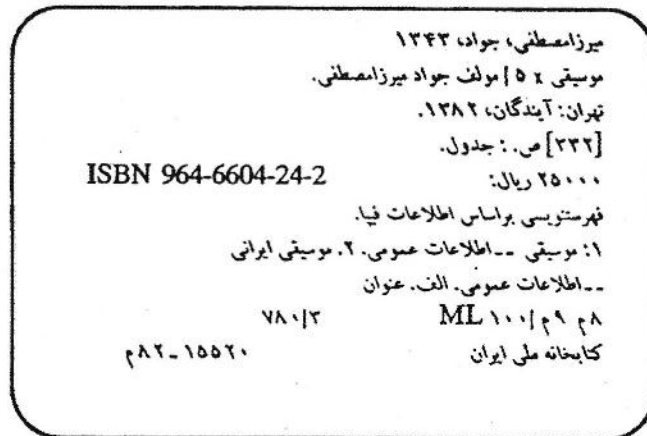
موسیقی

ضربدر

۵

گردآوری و نگارش: جواد میرزا مصطفی

مؤسسه فرهنگی نشر آیندگان

عنوان :	موسیقی ۵ x
ناشر :	آیندگان
گردآورنده :	جواد میرزاصطفی
ویرایش :	ابراهیم زارع
نوبت چاپ :	دوم - ۸۳ - ۱۳۸۲
چاپ :	هدیه
قیمت :	۳۱۰۰۰۰ ریال
تیراژ :	۵۰۰۰ جلد
شابک :	ISBN 964-6604-24-2
مرکز پخش :	تهران - خیابان انقلاب - خیابان قدس - ضلع شرقی دانشگاه - تقاطع بزرگمهر طبقه دوم پلاک ۹ - مؤسسه نشر آیندگان تلفن: ۶۲۹۸۵۲۸ - ۶۲۱۶۵۲۵

«کلیه حقوق برای مؤلف و نشر آیندگان محفوظ است»

بخش اول

پیدایش و شناخت موسیقی

- ۱ - پیدایش موسیقی
- ۵ - گونه‌شناسی موسیقی
- ۵ - موسیقی در دوره‌ی وسطی
- ۶ - موسیقی در دوره‌ی رنسانس
- ۷ - موسیقی در دوره‌ی باروک
- ۸ - موسیقی در دوره‌ی کلاسیک
- ۹ - موسیقی در دوره‌ی رمانتیک
- ۱۰ - موسیقی در دوره‌ی معاصر
- ۱۱ - گونه‌های موسیقی رایج در دوره‌ی معاصر
- ۱۱ - موسیقی جاز
- ۱۸ - راک
- ۲۱ - موسیقی پاپ
- ۲۱ - موسیقی فولکوریک یا محلی
- ۲۲ - موسیقی ملی یا حماسی
- ۲۲ - موسیقی مذهبی
- ۲۳ - موسیقی لاتین
- ۲۴ - موسیقی الکترونیک
- ۲۵ - اجرای موسیقی
- ۲۵ - ارکستر سمفونی
- ۲۸ - ارکستر مجلسی
- ۲۸ - گروه نوازندگان مارش
- ۲۸ - گروه‌های کوچک
- ۲۹ - گروه‌های بزرگ
- ۲۹ - گروه‌های کر

بخش اول

موسیقی ایرانی

- ۳۱ موسیقی ایرانی
- ۳۳ دستگاه‌های موسیقی ایرانی
- ۴۲ توضیح مختصری درباره گوشه‌ها
- ۴۲ روش‌های تشخیص دستگاه‌ها و آوازهای موسیقی سنتی ایرانی
- ۴۳ بخش‌های اصلی موسیقی سنتی ایرانی

بخش دوم

سازشناسی

- ۴۵ سازشناسی
- ۴۵ سازهای کوبه‌ای
- ۴۵ سازهای کوبه‌ای با کوکبه متغیر
- ۵۱ سازهای کوبه‌ای با کوکبه ثابت
- ۵۹ سازهای زهی
- ۵۹ سازهای زهی - آرشه‌ای
- ۶۵ سازهای زهی - مضرابی
- ۷۳ سازهای بادی - چوبی
- ۷۳ سازهای بدون زبانه
- ۷۶ سازهای بادی - چوبی با یک زبانه
- ۸۰ سازهای بادی - چوبی با دو زبانه
- ۸۵ سازهای بادی - برنجی
- ۹۰ سازهای کلیدی یا کلاویه‌ای
- ۹۱ سازهای کلیدی الکترونیکی
- ۱۰۰ سازهای ایرانی
- ۱۰۰ سازهای زهی مضرابی
- ۱۰۹ سازهای زهی ضربه‌ای
- ۱۱۳ سازهای زهی - آرشه‌ای
- ۱۱۷ سازهای بادی
- ۱۱۹ سازهای ضربی

بخش چهارم:

تنوری موسیقی

۱۲۵	تنوری موسیقی
۱۲۶	فصل اول: ملودی
۱۴۲	فصل دوم: میزان
۱۶۸	فصل سوم: فواصل موسیقی
۱۸۴	فصل چهارم: گام‌های موسیقی
۲۳۴	فصل پنجم: حرکات و حالات
۲۴۰	فصل ششم: اختصارات
۲۵۴	فصل هفتم: آکوردشناسی

بخش پنجم:

فرهنگ واژه‌های موسیقی

۲۷۷	فرهنگ لغت و واژه‌های متداول در موسیقی
-----	---------------------------------------

□ مقدمه

جهان امروز، دانش موسیقی را در کنار سایر علوم پذیرفته و آن را همانند یک علم مورد بررسی و آموزش قرار می‌دهد. امروزه دانشمندان توانسته‌اند فرضیه‌های خود را درباره‌ی موسیقی و تأثیر آن بر انسان و سایر موجودات زنده، به ویژه گیاهان، را کم و بیش به اثبات رسانند.

همگان می‌دانیم که موسیقی تراوش احساسات و اندیشه‌های آدمی و همین‌طور مبین حالات درونی وی می‌باشد. زمانی که از کار و تلاش روزانه فارغ می‌آیید، شنیدن یک آهنگ آرامبخش و جذاب می‌تواند پایان پذیر خستگی روزانه‌ی شما باشد. یا در موقعی که بنا به رویدادی ناخواسته حالت غم و حزن درونی به سراغ‌تان آمده باشد، شنیدن یک قطعه موسیقی غم‌انگیز می‌تواند مقداری از بار سنگین مصیبت و تألمی را که بر دوش‌تان قرار دارد، بردارد و حالت خوش‌آیندی را در روح و روان شما به وجود آورد. همین‌طور است که در مجلس جشن و شادی وجود یک آهنگ شاد، خالی از لطف و سرور نمی‌باشد. پس در می‌یابیم که انسان همواره در هر حالت روحی و روانی می‌تواند از تأثیر موسیقی بهره گرفته، آن را وسیله‌ای جهت استفاده بهتر از دو نعمت ممتاز خداوند یعنی: "زندگی و سلامتی" سازد. اخیراً دانشمندان توانسته‌اند تأثیر موسیقی را علاوه بر انسان بر سایر موجودات زنده نیز دریابند. دانش پزشکی، بویژه علم روانشناسی، این اصل را اثبات می‌کند؛ برای مثال، گیاهانی که روزانه در چند نوبت شنیدن موسیقی را تجربه می‌کنند، در عمل باروری و رشد و نمو موفق‌تر از سایر گیاهان می‌باشند. همچنین علم پزشکی نوع جدیدی از درمان را به جهانیان عرضه داشته است؛ در این نوع به خصوص، درمان برخی از بیماری‌ها با موسیقی انجام می‌گیرد که در اصطلاح آن را "موسیقی درمانی (MUSIC THERAPY)" می‌نامند.

حال با توجه به اهمیت فوق‌العاده موسیقی بر روح و روان انسان‌ها و تأثیر روز

افزون آن بر شکل زندگی ما، چه بهتر که آشنایی خود را با این دانش مفید و مفرح بیشتر ساخته، معلومات و آگاهی خود را در این زمینه افزایش دهیم.

همه‌ی ما از شنیدن یک قطعه و آهنگ مورد نظرمان لذت خواهیم برد. اما آنان که با زبان موسیقی آشنایی دارند؛ یا به عبارتی؛ آهنگ را می‌شناسند؛ نام دستگاه یا گامی را که آن آهنگ در آن اجرا می‌گردد را می‌دانند؛ سبک قطعه و آهنگ‌ساز آن را؛ فراز و نشیب‌های آن را تشخیص می‌دهند و با انواع سازها و صدای آنها آشنایی دارند، مسلماً لذتی دوچندان خواهند برد و شنیدن آهنگ‌های مختلف برای آنها با سایر افراد فرق خواهد داشت. در کشور ما جوانان و نوجوانان زیادی وجود دارند که علاقه و رغبت آنها به موسیقی بسیار زیاد می‌باشد. عده‌ای از آنان موسیقی را از خردسالی می‌آموزند؛ عده‌ای دیگر تحصیل موسیقی را به صورت حرفه‌ای در هنرستان و سپس دانشگاه فرا می‌گیرند. با وجود همه مشتاقان به یادگیری و فراگیری این هنر ظریف و زیبا، متأسفانه کمبودهای بسیار زیادی در زمینه‌ی منابع، مراکز آموزشی و اطلاع‌رسانی مشاهده می‌گردد؛ به طوری که؛ تعداد کتب و جزواتی که در زمینه‌ی آموزش موسیقی در کشور ما وجود دارد نسبت به سایر کشورها، رقم بسیار پایینی را نشان می‌دهد؛ با وجود اساتید و موسیقی‌دانان بزرگ در کشورمان ترجمه و تألیف کتاب‌های موسیقی بسیار اندک و جوابگوی نیاز جامعه نمی‌باشد.

با این حال امیدوارم که اندیشمندان و صاحب‌نظران بزرگوار با ارائه کتاب‌های گوناگون در درباره‌ی موسیقی، قدمی در راه اعتلای بخشیدن به فرهنگ این مرز و بوم بردارند، تا ذره‌ای از نیازهای قشر جوان مشتاق و علاقه‌مند به هنر موسیقی برطرف گردد.

کتابی را که در پیش رو دارید، حاصل مدت مدیدی تحقیق و پژوهش درباره‌ی موسیقی می‌باشد که امید دارم مورد توجه و استفاده‌ی همه عزیزان علاقه‌مند به هنر موسیقی قرار گیرد. و در این راستا توانسته باشم قدمی کوچک و سهم ناچیزی را از نیاز جامعه هنری کشورمان برطرف نموده باشم.

کتاب حاضر با عنوان "موسیقی ۵ ×"، از پنج فصل مجزا تشکیل یافته که هر فصل حاوی اطلاعات مفیدی درباره‌ی عناصر مختلف موسیقی می‌باشد.

فصل اول با نام "پیدایش و شناخت موسیقی" شما را با تاریخچه‌ی کوتاه و مختصری

از چگونگی به وجود آمدن موسیقی، نظرها و افسانه‌های متعددی که در این زمینه در بین ملل مختلف وجود دارد، آشنا می‌سازد؛ در ادامه، موسیقی در مغرب زمین از بدو پیدایش و تکامل در قرون و اعصار مختلف؛ آشنایی با سبک‌های متعدد آن تا قرن حاضر، برای اطلاع شما فراهم آمده است؛ آشنایی با انواع موسیقی رایج در دنیا و شناخت یکایک سبک‌های آن، همین‌طور تقسیم‌بندی موسیقی از روی تعداد نوازندگان و خوانندگان، از ویژگی‌های دیگر این فصل می‌باشد.

در فصل دوم که عنوان آن "موسیقی ایرانی" می‌باشد، خلاصه‌مطلبی از دستگاه‌های موسیقی ایرانی، نام آنها و نام گوشه‌ها و نغمه‌ها و آوازهای سنتی ایرانی، برای شما در نظر گرفته شده است. در این فصل به طور اجمال با چگونگی حالات و صفات هر یک از دستگاه‌های هفت‌گانه موسیقی ایرانی آشنا می‌شوید.

فصل سوم "ساز شناسی" نام دارد. آشنایی با برخی از سازهای رایج در دنیا، خصوصاً سازهای موجود در ارکستر سمفونی، به همراه عکس، کوک و وسعت صدای هر یک از آنها، از موارد موجود در این فصل می‌باشد. مطالعه و شناخت کامل این بخش شما را قادر خواهد ساخت تا یک قطعه یا آهنگ ساخته‌ی خودتان را برای کلیه سازهای موجود در ارکستر، تنظیم کنید.

فصل چهارم کتاب، که مهم‌ترین بخش آن نیز هست، "تئوری موسیقی" نام دارد. در این قسمت سعی گردیده تا آسان‌ترین نوع روش تدریس و همین‌طور با زبانی بسیار ساده و روان، خواندن و نوشتن نت و دیگر عناصر موسیقی به شما عزیزان آموزش داده شود تا در مدت زمان اندکی بتوانید کلیه قطعات موسیقی معروف جهان و همین‌طور آهنگ‌ها و ملودی‌های محبوب خود را، بنوازید.

وجود مثال‌های گوناگون و فراوان برای هر قسمت از این فصل، باعث جلوگیری از بروز هر گونه اشکال یا سوالی می‌باشد، و به پیشرفت و تفهیم بیشتر شما خوانندگان گرامی کمک می‌نماید.

فصل پنجم و پایانی کتاب "فرهنگ واژه‌های موسیقی" نام دارد. این قسمت - همان‌طور که از نام آن پیداست - فرهنگ واژه‌های موسیقی است. واژه‌های پر مصرف و

متداول موسیقی که به زبان های مختلف در بین موسیقی دانان رواج دارد، در این بخش به طور جدا و مشخص ملاحظه خواهید کرد. ترتیب کلیه واژه ها از روی حروف الفبای لاتین تنظیم گردیده تا سریع و آسان بتوانید به واژه ی دل خواه دست یابید.

بی شک مطالب این کتاب خالی از اشکال و انتقاد نمی باشد؛ از این رو، امیدوارم که کاستی های آن را بر این جانب بخشوده و مرا از راهنمایی های دلسوزانه یتان دریغ مفرمایید. بدین وسیله از کمک و راهنمایی های فراوان دوست و استاد گرامی خودم آقای شروین نجفیان کمال تشکر و سپاسگزاری را نموده و هم چنین از آقایان: ابراهیم زارع، محمد وارسته جو، محمدرضا فهیمی، فرهاد مسعودی ارفعی، امید یوسفخان، شاهین آریانفر، خانم افسانه قوامی و سایر دوستان که مرا در مراحل ویرایش، آماده سازی، حروفچینی و چاپ این کتاب یاری داده اند، کمال تشکر و قدردانی را می نمایم.

هم چنین سپاس صمیمانه و مخصوص خدمت آقای سید امیر میرزا مصطفی و مدیریت محترم نشرآیندگان آقای گشتاسب عظیمی دارم که تهیه این اثر بدون کمک های این سروران گرامی میسر نبود. موفقیت روز افزون همه ی این دوستان را از خداوند متعال خواستارم.

ژهستان ۷۸

سید جواد هیرزالمصطفی

با توجه به شکل ۱۲۸ در حالت معکوس دوم، نت پایه در معکوس اول (E) به یک اکتاو بالاتر منتقل می‌گردد و نت بعدی (G) جای آن را در پایه می‌گیرد. در این صورت نیز فونکسیون آن با فونکسیون تونیک در آکورد دوماژور یکی می‌باشد و آن را (I $\frac{6}{4}$) نشان می‌دهند. دقت داشته باشید که در حالت‌های معکوس اول و معکوس دوم، پایه‌ی آکورد همان نت پایه در آکورد معمولی می‌باشد؛ برای مثال، در آکورد دوماژور، نت دو (C) به عنوان پایه آکورد در هر سه حالت باقی می‌ماند (شکل ۱۲۹).

(شکل ۱۲۹)

خوب تا اینجا با انواع آکوردهای سه صدایی (تریاد) و نحوی به وجود آمدن آن‌ها و هم چنین معکوس‌های آن‌ها آشنا شدید. قبل از اینکه به سراغ آکوردهای چهار صدایی برویم، یک جمع‌بندی کلی از آکوردهای تریاد و نحوی محاسبه‌ی آن‌ها برای شما بازگو می‌کنیم:

 - چنانچه دومین نت در یک آکورد سه صدایی ماژور، که با فاصله‌ی سوم بزرگ از نت پایه قرار دارد، به اندازه‌ی نیم پرده پایین آورده شود، آن آکورد به "آکورد مینور" تبدیل خواهد شد.

 مثال:

(شکل ۱۳۰)

- چنان چه سومین نت در یک آکورد سه صدایی ماژور، که با فاصله ی پنجم از نت پایه قرار دارد، به اندازه ی نیم پرده بالا برده شود، آن آکورد به "آکورد اگمتند" تبدیل خواهد شد.

مثال:

(شکل ۱۳۱)

- چنان چه سومین نت در یک آکورد سه صدایی مینور، که با فاصله ی پنجم از نت پایه قرار دارد، به اندازه ی نیم پرده پایین برده شود، آن آکورد به "آکورد دیمی نیشد" تبدیل می گردد.

مثال:

(شکل ۱۳۲)

MUSIC

X 5

JAVAD

IRZA MOSTAFA

موسیقی خریدار ۵
 قیمت: ۳۱۰۰۰۰۰۰ ریال

25127